

Veselin Vukotić
www.vukotic.net

Plantaže

Trinaestojulska nagrada - nagrada svima od utemeljivača prije 49 godina do danas zaposlenih. Razvoj zasnovan na oštrom tržišnom pristupu i razvojno orijentisanoj socijalnoj dimenziji. Poslije Njegoša - vjekovima brenda Crne Gore, vino sve više postaje brend savremene Crne Gore. Podsticanje i pomoć Plantaža porodičnom vinogradarstvu...

"Došao sam u Crnu Goru sa predubjeđenjem da tamo niko ništa ne radi... Iznenada, prije slijetanja aviona primijetih zeleno more vinograda... Impresivnije od našeg u Francuskoj." Tako je počeo razgovor sa jednim profesorom iz Francuske... Pitanjima nikad kraja... Koliki broj ljudi u nas uopšte zna o ideji nastanka i razvoja "Plantaža"? Koliko primjer "Plantaža" može biti izazov novim biznisima u Crnoj Gori? Koliko ideja "Plantaža" može biti odgovor izazovima globalizacije i uključivanja Crne Gore u globalne tokove?... Znam da je u Crnoj Gori sve "opasnije" pisati o pozitivnim primjerima, o uspjehu... Ipak...

Kompanija "Plantaže" je nastala i razvija se na velikoj ljubavi. Modernim korporativnim riječnikom - na emocionalnom kapitalu. Zaposleni, bivši i sadašnji, vole "Plantaže"... Vole taj nabrekli grozd... To sočno zrno! Vole vidjeti sa vidikovca to nepregledno more zelenog zelenila vinograda; te snažne mlazeve novozasadenih loza; taj kamion pun ubranog grožđa i slast grožđa koja nam lijepi prste; tu mikelandelovsku boju vina na usnama... Lijepo je vidjeti tu strasnu posvećenost firmi u izrazima lica zaposlenih (oko 650) kada svi dođu u Šipčanik na proslavu Dana kompanije ili za Novu godinu da se, kao kolektiv, druže i uživaju. A tek lica onih koji su dobili pomoć ili kredite za kuću ili stan,... ali i lica srećnih roditelja djece iz cijele Crne Gore koja su rođena prvog dana Nove godine koji dobijaju poklon od "Plantaža"... Zadovoljni su i mnogi kojima je kompanija sponzor, posebno sportisti i umjetnici, kao i hiljade sezonaca. U kompaniji se vole i druge neobičnosti. Ponosni su i na to kako je dostojanstveno ispraćen iz firme za njen razvoj zaslužan direktor Đoko Rajković (što nažalost nije uobičajena praksa u Crnoj Gori); na snagu kompanije da se za nasljednika izabere "dijete firme" Verica Maraš - dama na čelu "agrarne firme" na Balkanu - još jedna neočekivanost za stranca.

Da li je moguće da kamen, taj crnogorski krš utemeljuje i razvija strast i ljubav u našoj crnogorskoj duši? Da li su izvor naše strasti upravo te savladane teškoće u borbi sa tim kamenom? Jer Crnogorac je vjekovima živio otkidajući zemlju od kamena!

Upravo "Plantaže" su nastale u borbi nekoliko ljudi vizionara sa kamenitom pustarom Ćemovskog polja. Borba za viziju grupe mladih inženjera sa političkom podrškom tadašnjeg Predsjednika Vlade Đoka Pajkovića. Vizija nastala u vremenu velike svjetske naftne krize, početkom '70-ih godina prošlog vijeka... Ideja poduprta kreditom Svjetske banke sa 62 miliona tadašnjih dolara. Bezvodno, kamenito i plitko tlo Ćemovskog polja pretvoreno u prvu zelenu oazu Balkana, zlatni majdan prirode... "Ovo pretvaranje pustinje u plodne oaze Afrikanci su vidjeli od nas, jer je Ćemovsko polje

neplodnije od Sahare", polušaljivo sam "objašnjavao" grupi profesora sa kojima sam bio u obilasku oaza u Sahari.

Na pitanje "zašto ne pokrenete neki biznis" većina od "države dadilje" razmaženih kritičara "svega i svačega" odgovara "Šta da radim? Nema uslova!"... Ipak, zapitajmo se da li u Crnoj Gori ima još "Ćemovskih pustara". I bukvalno i metaforično... To je pitanje ideje i vizije... Sposobnosti za inovacije. Sposobnosti kreacije... Sposobnosti da se u toj "pustari" vidi proizvod koji se može prodati na svjetskom tržištu! Sposobnosti da ne očekujemo da drugi misle za nas!... Izgleda da smo se suviše odvojili od kamena, tog vjekovnog upaljača strasti crnogorske duše i generatora brzine misli u crnogorskim glavama... Upravo to je razlog da svaki novo zaposleni i pripravnik u "Plantažama" najmanje 4 prva mjeseca mora provesti u "Ćemovskoj pustari", radeći fizičke poslove u Vinogradu... I sam sam kao student radio 9 mjeseci fizičke poslove u podrumu u Pavlovini i branju grožđa... "Ništa mi to nije smetalo! Sad sam u Bordu" objašnjavam mladim pripravnicima, posebno onima koji ne mogu da svhate da su "učili da bi radili fizičke poslove", zarobljenicima pogubne logike "Uči sine da ne bi radio!"... Vjerujte, onima koji su proveli vrijeme na imanju oči drugačije svijetle kada se pomenu vino i "Plantaže"! A taj sjaj očiju je velika garancija da će biti uspješni u osvajanju tržišta u Evropi, Rusiji, Kini... Malo ko zna da je vino "Plantaža" **najtržišnji i najizvozniji** proizvod Crne Gore. Blizu 90% od oko 18 miliona litara, koliko se godišnje proda - popije stranac. Stranac kao turista ili diplomata u Crnoj Gori, ali mnogo više ljudi u regionu, Evropi, Moskvi, Pekingu, Šangaju...

"Lako je Vama u "Plantažama"... Imate monopol!" često čujemo od tzv. privrednika pogotovu u pauzama njihovih sastanaka na kojima traže pomoć od države i veoma "stručno" raspravljaju o (neo)liberalizmu - nalik sastancima područnih partijskih odbora iz 1948... Možda bi bila intreressantna za istraživanje hipoteza da su najbolje crnogorske firme upravo one koje su na slobodnom regionalnom i svjetskom tržištu! Npr. turizam, prehrambena industrija, uprkos "vapaju za državnom ekonomijom", vapaju koji sve više odjekuje ne brdima i pašnjacima, već kafićima i restoranima Crne Gore.

Poslovati na svjetskom tržištu vina, na tržištu konkurencije hiljada dobrih svjetskih vina nije lako, koliko god da ste dobri! Mora se još brže trčati da bi se ostalo i na ovom mjestu! To znači da treba osvajati nova tržišta, a sačuvati sadašnja sve više sa novim proizvodima, pakovanjima. Zato je ulaganje u razvoj i tehnologiju, u nove sorte i supstance, uz ulaganje u novo znanje i sposobnosti zaposlenih ključni element razvojne strategije. Integrisanje "Plantaža" u crnogorsko biznis tkivo je razvojni pogled i perspektiva Plantaža. Integrisanje sa turističkom privredom, vinski put, vinsko selo... Saradnja sa privatnim vinarijama - koje takođe postaju biznis ponos Crne Gore je jedini način očuvanja našeg brenda. Očuvanje brenda je i otkup grožđa od strane "Plantaža" od privatnih proizvođača shodno 20-ogodišnjim ugovorima o otkupu. Toliko je neiskorišćenih livada, pašnjaka, "ćemovskih pustara" koje se putem otkupa mogu zasaditi, tako da se očekuje da privatni sektor u Crnoj Gori podigne skoro još jedne nove "Plantaže"... Otkup znači obezbijeđeno tržište za grožđe... A tržište je najvažnija imovina svakog biznisa. Ako "Plantaže" ne prodaju oko 18 miliona flaša svake godine - uzalud nam vinogradi i dobro vino... Otpočinjanje pregovora sa EU otvara put ka novim projektima - "Plantaže" se već 3-4 godine pripremaju za to "tržište projekata" i drugih podsticaja iz Brisela. Učlanjivanje crnogorskih vinarija u OIV tome će dati doprinos, kao i saradnja sa vinarima Italije, Španije, Francuske... Što ste bliži vrhu - morate više raditi! A još više da bi na vrhu ostali...

Vjerujte, puna je Crna Gora "Ćemovskih pustara"... Ali to traži ljude hrabre i sa vizijom! Ljude koji vjeruju u sebe, kao što su vjerovali oni koji su utemeljili i razvijaju "Plantaže". Možda bi trebalo da se zamislimo kada na fakultetima kao primjer uspjeha u biznisu navodimo neke kompanije i ljude iz dalekog svijeta, da možda treba da navodimo svoje i iz Crne Gore... Imamo ih!... Ali, sve dok prezir i zavist prema svojim i svome jača idolopoklonstvo i sluganstvo udaljenim i "virtuelnim" autoritetima, sadašnje "Ćemovske pustare" će čekati na nekog drugog. U svijetu čije stanovništvo brzo raste, u svijetu bez granica - teško je znati ko će biti i odakle taj drugi - iz Azije, Afrike... Zato, ako želimo da nas bude, mi treba da budemo **PRVI**... "Plantaže" pokazuju da možemo!